

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Calea înțelegerii.

Sibiu, 9 Decembrie n.

Gvernul din trecut, poreclit al coaliției, a lăsat multe și grele păcate în urma sa, păcate săvârșite atât în contra poporului maghiar, cât și în contra naționalităților nemaghiare din patrie. Mai ales însă în contra acestora din urmă.

În contra maghiarimei a păcătuit coaliția astfel, că pentru a putea ajunge la putere, în jurul oalelor cu carne, pe cari ea le-a condamnat cu toată asprimea câtă vreme s'a aflat în opoziție, — a abandonat întregul său program, pentru care a luptat decenii de-a rândul, și pentru care a entuziasmat și grupat în jurul ei maghiarimea întreagă, a renunțat dela armata independentă maghiară și dela teritoriul vamal independent. Ba n'a dat maghiarimei onorata coaliție nici măcar aceea ce s'a obligat să-i dea: *sufragiul universal*.

În contra celorlalte naționalități nemaghiare din patrie guvernul coaliției a păcătuit apoi prin măsurile draconice luate în scopul desnaționalizării lor, în scopul maghiarizării cu forța a tuturor cetățenilor patriei acesteia. În Croația a introdus prin legea despre pragmatica funcționarilor întrebunțarea limbii maghiare în serviciul dela căile ferate, pe întreg teritoriul croat, contrazucându-l de mai înainte, care îndreptățea limba croată a fi limbă de serviciu la căile ferate din Croația. La noi apoi a introdus nefericita lege a lui Apponyi, lege contrară tuturor principiilor pedagogice, fiindcă pune instrucția pe baze cu totul greșite, torturând elevii din școlile elementare populare cu învățarea unei limbi, pe care ei nu o aud acasă, și nici în comunicarea cu ceilalți oameni din satul lor, și răpindu-le prin aceasta mai bine ca jumătate din prețiosul timp de școală, în care ei ar putea învăța mai cu succes aceea de ce au trebuință în viața practică, în limba lor maternă.

Maghiarimea și-a răsbunat asupra coaliției pentru necredința ei față de doririle și aspirațiile naționale ale poporului maghiar, astfel, că la alegerile din urmă pentru dietă nu i-a mai dat încrederea de mai înainte, și nu i-a mai dat majoritatea parlamentară, ca să poată ajunge iarăși la putere și în jurul oalelor cu carne. Iar noi, ceilalți: naționalitățile nemaghiare din patria aceasta, cari nu suntem puși în poziția de a ne putea răsbuna, ori de a putea pedepsi pe cineva pentru nedreptățile pe cari ni le-a făcut: am rămas în așteptarea unor vremi mai bune și a unor oameni mai cuminți, cari singuri se vadă și se înțelegă, că nedreptatea care ni s'a făcut trebuie ștersă iarăși pe calea pe care ea s'a făcut.

Croații, poporul cel mai tare dintre popoarele nemaghiare ale patriei, fiind de un temperament mai vîoi, nu au rămas numai în așteptarea reparației dorite, ci au în-

ceput a se agita, a protesta și a-și arăta în diferite moduri nemulțumirea cu noua situație ce li-se crease. Iar urmarea a fost, că situația nu s'a ameliorat, ci s'a agravat, pentru că li-s'a suspendat constituția, li-s'a dizolvat parlamentul, și li-s'a trimis un comisar regesc, cu drepturi discreționare și cu cerc de activitate nelimitat, care să-i guverneze cu asprime și să-i aducă iarăși la cale bună.

Vor fi înțeles Croații, că așa nu poate să o ducă multă vreme în țara lor, cu regim absolutistic, și va fi înțeles și guvernul, că nu e spre binele și mărirea nici unei țări suspendarea constituției și guvernarea cu ajutorul bajonetelor, și apropiindu-se unii de alții, Croații prin conducătorii lor și guvernul prin ministrul-prezident al țării, au ajuns la înțelegerea, ca legea despre pragmatica funcționarilor dela căile ferate să fie revizuită, și din ea să se șteargă dispozițiile vătămătoare pentru Croați; adevărat, să se elimineze introducerea limbii maghiare ca limbă de serviciu la căile ferate croate.

Pertractările în privința aceasta nu sunt încă terminate de tot, — dupăcum cetim în ziarele din capitală, — dar referitor la principiile fundamentale s'a stabilit deja perfectă înțelegere între guvern și deputații croați din dieta ungară.

Croații își vor vedea deci în curând delăturat gravamenul cel mare, care a provocat atâta nemulțumire în toate părțile lor sociale, și pe calea aceasta în curând se va restabili ordinea și stările normale în Croația.

Constatarea pe care vrem să o facem acum este, că reparația dorită și cerută de Croați: abrogarea dispozițiilor legale vătămătoare pentru ei, nu s'a putut face nici decum prin amenințări și prin tragerea în degete cu guvernul, — cu toate că ei sunt destul de tari, — dar se va face, se poate face, pe calea mai scurtă și mai sigură, pe calea înțelegerii cu guvernul. Și făcând constatarea aceasta, ne gândim, cât de corecte au fost vederile acelor, cari au dorit și doresc, ca și conducătorii poporului nostru se apuce pe calea, care mai sigur duce la scop, pe calea înțelegerii cu guvernul, în toate chestiile cari privesc soarta poporului român din patria aceasta!... Mai ales, că vedem, că guvernul e destul de prevenitor față de cei ce se apropie cu încredere de el. Dl. ministru-prezident Lukács spune în vorbirea pe care i-o publicăm mai la vale, că în două rânduri s'au apropiat cu încredere de el deputații naționaliști români în chestii de interes obștești, și el a luat imediat măsurile de îndreptare! E evident deci, că numai pe calea înțelegerii se mai pot obține azi succese reale în politică, și că bun gând au avut totdeauna aceia, cari au îndemnat pe cei dela conducerea politicii românești se apuce și ei pe calea aceasta, — a înțelegerii cu guvernul, — căci numai așa vor face politică bună și folositoare neamu-

lui lor, politică cu rezultate reale. N'au fost ascultați până acuma, dar poate vor fi ascultați în viitor. Și bine ar fi să fie ascultați.

Din parlament. Dieta a votat Vineri bugetul ministerului de comerț, iar Sâmbătă a luat în dezbateră și a votat în general și pe articole legea despre dispozițiile excepționale în vreme de război, o lege, în contra sârăia opoziția unită maghiară a protestat cu multă energie, — nu în dietă, ci la club, — despre care însă s'a dovedit, că și guvernul coaliției era se o prezenteze dietei spre votare, cu ocaziunea anexării Bosniei și Herțegovinei, deși toată opoziția unită maghiară are mai puțin motiv se fie nemulțumită cu ea. Astăzi se continuă discuția asupra budgetului ministerului de agricultură.

„Tace și face“. Sub titlul acesta publică domnul Lovassy Andor, vicecomitele comitatului Turda, un interesant articol de fond în „Budapesti Hirlap“, despre situația Maghiarilor din Ardeal, cari s'au obișnuit a le știeptă toate dela guvern și a se tăngei necontent, că i' outropesc Români, pe când Români nu fac alta, decât înainteză pe urmele propriilor lor munsi. Maghiarii n'au decât să-i imiteză. Se perorează și se banchetează mai puțin, dar se muncesc mai mult. Se urmează pilda Românilor care „tace și face“.

Trei vorbiri parlamentare.

Răspunsul pe care l-a dat în dietă domnul prim-ministru Lukács László, la vorbirile deputaților naționaliști români Dr. Teodor Mihali și Dr. Alexandru Vaida-Voevod, schițate în numărul trecut, a fost următorul:

On. camară! Cu toate că discursurile dlor deputați Mihali și Vaida au fost tînute într'un ton vehement, și oricât de nedrepte ar fi fost acuzele lor împotriva maghiarimei și a guvernului, mărturisesc totuș că le-am ascultat bucuros. Și totdeauna ascult bucuros pe aceia cari își spun plângerile în locul acesta. Aici, unde chestiunile de divergență se pot discuta, faptele se pot examina și reduce la adeverata lor valoare. Și e cu mult mai corect a ne ocupa de ele aici, în parlament, decât afară, în public, unde orice afirmațiune *nemine contradicente* se primește ca bani bani. În orice caz, e mai corect a face aici propagandă unor idei, cari n'au nici o justificare.

Dar cu toate, că aprob, ca domniile deputați să-și aducă gravaminele în fața parlamentului, nu sunt în situație de a aproba cuprinsul acestor gravamine.

Ce privește admoniția dlui Dr. T. Mihali, de-a ne schimba atitudinea față de opoziție, pentru că continuând procedurile de azi vom pierde sprijinul alegătorilor, și mulțimesse pentru bunăvoință, dar o schimbare a atitudinii noastre nu o cred justificată. Deoarece, căutând care este expresia opiniei publice — înțelegând, firește, opinia publică legitimă, pe aceea care într'adevăr poate fi chemată să exprime vederi politice, — văd că nu numai că n'a scăzut încrederea și bunăvoința publicului față de regimul actual, ci mai vârtos ni se dau tot mai multe semne, cari dovedesc, că pe zi ce merge tot mai mult se întărește convingerea în părțile largi ale poporului, că singură calea pe care o urmează guvernul și majoritatea e cea corectă.

Dl. deputat Mihali a ridicat acuze și plângeri foarte grave în contra maghiarimii, afirmând, că parlamentul acesta e un parlament de rasă, aceea e exponential numai al rasei maghiare, un neadevăr pe care îl desminte în primul rând chiar prezența dlor deputați naționaliști în acest parlament de rasă, unde pot vorbi, neconturbați, în tonul în care le place.

Dl. deputat a repetat plângerile pe cari de ani de zile mereu le suzim, cari însă, în ce le privește temeinic, n'au câștigat nimic în cursul timpului. Dlor spun, că noi le împiedecăm dezvoltarea culturală și economică și că oprimăm pe Români. Dacă s'a ridicat vr'odată o acuză nedreaptă în contra unei națiuni, susțin că mai nedreaptă și mai neîntemeiată decât aceasta, n'a răsunat niciodată. Să vedem numai, cum stăm cu opresiunea și cum le împiedecăm dezvoltarea economică și culturală?

Nimeni în țara aceasta, cred, nu va putea nega, că toți cetățenii se bucură de aceleași drepturi. Nu s'a pus piedecă n'ămănuia să înainteze pe orice teren și pe orice carieră; ori care cetățean poate lua parte la legislațiune și la toate ramurile administrației; și dacă a fost vreodată un timp — nu știu să fi fost, — când popoarele nemaghiare au fost împiedecate a ajunge în oficiile publice, acuza aceasta e sigur nu poate atinge actualul guvern, pentru că, o declar deschis, vedem cu bucurie ori de câte ori un român caută să intre în serviciul statului, și atât eu cât și colegii mei foarte bucuros angajăm funcționari români. În Ungaria toți cetățenii deopotrivă se bucură de binefaceriile instituțiilor de stat.

Și ca să se vadă cum oprimă statul ungar pe Români în năzaintele lor culturale, să-mi dați voie să amintesc câteva date scoase din proiectul budgetului de pe anul viitor, cari dovedesc, că statul împărtășește preoțimea și în vătăzătorii români din an în an cu dețiațiuni tot mai mari. Pentru sprijinirea bisericilor românești statul dă din victoria sa sume însemnate și pe Prelații români ale căror dieceze n'au averi proprii, și oprimă cu deștinți anuale dela 18.000 până la 30.000 de coroane. Ce să mai zic de congrua preoților, care încă ocupă un loc însemnat în buget. Guvernul se ocupă apoi și de întregirea veniturilor preoțești printr'un adaus de bătrânețe, din ale cărui binefaceri vor gusta toți preoții deopotrivă, fără a considera la naționalitatea și confesiunea lor. Tot așa s'a pus în vedere sporirea și regularea salariilor învățătorilor.

Iată, on. cameră, acesta e tabloul opresiunii pe teren cultural. E adevărat, că pentru teatre speciale românești, pentru muzee și alte instituțiuni culturale românești de asemenea natură nu s'a prevăzut nici o sumă. Să nu credeți însă că aceasta s'ar face din lipsă de considerațiune față de instituțiile culturale ale Românilor. Nu, ci pentru că suntem săraci, n'avem stăteea venite, ca să putem trece peste granițele, în cadrul cărora ne aranjăm strictul necesar, așa cum putem. Aprob din tot sufletul ideea exprimată de unul dintre domniile deputați, că e interesul statului să promoveze cultura națională a tuturor cetățenilor, de orice națiuni izate ar fi ei, dar e foarte firesc, că nu o poate face decât în măsura pe care i-o permit mijloacele materiale.

Dl. deputat a mai adaus apoi plângerea, că guvernul nu sprijinește instituțiile de bani ale Românilor. Îl pot asigură, că nu sprijinește nici pe cele ungară, pentru că e un lucru inadmisibil, ca banii țării să fie întrebuințați pentru sprijinirea unor întreprinderi particulare, înființate cu scopuri de câștig. Atunci însă, când statul având rezerve de bani, le-a depus la băncile solide din Budapesta, din profitul acestora s'au împărțit în mod mijocit și băncile românești, cari aveau garanța siguranței.

Dacă domniile deputați vorbesc de opresiune, îi rog să-și rotească puțin privirile asupra altor state poliglote din Europa, — dannea'or au ochi destul de buni, ca să poată urmări dezvoltarea evenimentelor, — și se vor convinge, că sunt state culturale, în cari popoarele de altă naționalitate și confesiune, sunt tratate cu totul altfel, decât la noi, Români.

E de regretat, că separatismul care se observă la noi între diferitele naționalități, noi până azi nu e' îmbănzit, dar acest fenomen își are cauza în împrejură-

rea că oamenii nu caută o apropiere pe terenul social. Se formează societăți exclusiviste și e mai presus de orice individuală, că apropierea socială formează baza cunoașterii și a respectului reciproc; în felul acesta se formează și legăturile familiare: cea mai sigură temelie a conviețuirii pacinoase.

Di Dr. T. Mihali ni-a atras atenția asupra provocărilor din unele ziare ungurești, publicând articole antiromânești și atârând opinia publică românească. Are dreptate dl deputat; cu adevărat, se întâmplă asemenea cazuri, și din parte-mi, considerând raporturile amicale care sunt și trebuie să fie între noi și statul român, nu pot decât să le aprob. Inșă, dl deputat, cunoșcând bine împrejurările noastre, poate ști cât de slabă e influența, ce guvernul o poate avea asupra publicațiilor de presă, cari la noi se bucură de libertate și independență perfectă; nu se poate pune răspunderea în contul guvernului.

Rog însă pe dl deputat să nu scape din vedere împrejurarea, că dacă în presa noastră apar articole cari pot tulbura încrederea reciprocă și bunele raporturi cu statul vecin, — articole de aceeași natură apar și în presa românească. Nu am de gând să fac denunțuri, dar țin să atrag atenția d-lui deputat și a tuturor cari se interesează de această chestie, — ca să amintesc numai un exemplu — asupra ziarului „Universul”, unul din cele mai răspândite și cu mai multă autoritate în presa din România. Chiar eu singur am avut deunăzi ocazie să coteșc un articol în această ziar, în care i se reproșează guvernului român, că ce caută în Dobrogea, când frații din Ardeal gem sub jug străin, și provoacă direct pe regele Carol să treacă Carpații și să se încoroneze în Alba-Iulia.

On. camera! Pecoatură intra et extra. Din faptul cum scrie o gazetă, nu se poate conclua la relațiile bune dintre cele două state.

Dl deputat a urgit și proiectul de reformă electorală. După ce nu doresc să stăruiesc acum mai mult asupra acestei chestiuni, constat numai, că în urma extraordinarelor împrejurări în cari trăim, am fost nevoit să întârziesc o lună, dar nu cred să fie atât de gravă întârzierea asta și sper, că încă în decursul acestui an voi depune pe biroul camerei proiectul reformei electorale.

Dl deputat Alexandru Vaida a înținat o serie întreagă de doleanțe, pe cari le pune pe toate în sarcina guvernului și a sistemului dominant. Constat, on. camera, față cu dl deputat, că decând am norocul să stau la locul acesta, deputații români au venit în două rânduri la mine, în două sfaceri concrete deosebite, — în total de două ori — și eu în amândouă cazurile m'am năzuit să satisfac cu grabă cea mai mare, după ce am recunoscut legitimitatea dorințelor lor.

A dificultăți dl deputat și chestiunea episcopiei de Hejtdadorog. Chestiunea aceasta n'a fost înținată în timpul de când sunt eu ministru-prezident, eu am primit-o aproape terminată, dar primese întregă răspunderea pentru ea. Nu cred să fie corect și nici admisibil, ca chestiunea aceasta, după ce a fost hotărâtă din partea celor mai înalte foruri civile și ecleziastice, să fie acum în acest loc obiectul unei debateri și deliberări mai întinse și, în consecință, țin să fac numai observația, că noi prin măsura asta nu voim să realzăm euceriri neîndreptățite, fiind aceasta numai o măsură de apărare,

și n'are decât cel mult ținta să nu ni se răpească aceia, pe cari nașterea și relațiile familiare îi leagă de ungurime.

Dacă măsura asta are — ceea ce eu neg prealabil, toate lucrurile omenești sunt imperfecte doar — unele lacune, nu sunt împotriva ei, ca să fie revizuită și ca doleanțele justificate să fie împoate.

A amintit dl deputat și acuzația de sute de ori infirmată, că guvernul ar fi suspendat autonomia bisericii sârbești. Imi pare, că chiar înainte de trei zile am fost în situația să dovedesc în mod amănunțit, că absolut nu este vorba de suspendare, ci numai de cesarea unor dispozițiuni speciale, — nu împotriva autonomiei, ci chiar în favoarea ei. Inșiși deputații sârbi au aprobat espunerile mele în această privință și adevărul nu mai poate fi pervertit.

A vorbit dl deputat despre chestiunea crucii dela Sanișlau, asupra căreia chestiuni nu voi să fac acum declarații mai explicite. E vorba, că un sătean bogat a ridicat o cruce și autoritățile n'au lăsat să fie sfințită, pentru că avea inscripție românească. Când mi s'a spus la cunoștința cazul, am anulat imediat hotărârea autorităților subalterne, pentru că nu sunt de părere, că simbolurile aceste datorite unui sentiment de sfântă pietate e nevoie să poarte neapărat inscripții ungurești. După natura lucrului, astfel de inscripții pot să fie întrebuințate în ori și celimbă; în consecință am casat opreștea și am încuviințat apelul.

Dl dep. Vaida mi-a spus eri și nu-i pot fi decât mulțămitor, că ordonanța mea, pe care am dat-o în luna Septembrie, nu este executată nici până în ziua de astăzi. Eu regret foarte mult acest lucru, dar credeți-mă, asta nu se poate pune în sarcina guvernului central.

E o urmare a sistemului administrativ dela noi, în care vis inertia se află într-o cantitate atât de mare, încât ori și ce ar ordona și ori și ce ar face guvernul central, executarea ordonanțelor nu atâră dela guvern, — guvernul n'are nici o sancțiune, care să asigure executarea punctuală și rapidă a ordonanțelor sale.

Nuam reformând radical administrația vom putea sana răul acesta, și eu nu preget a declara, că dacă țara asta vrea să trăiască, și dacă vrea să rămână țara civilizată, este o neapărată necesitate să schimbăm administrația actuală și să trecem la reforma radicală.

S'a plâns, dl deputat, că proprietarii români sunt deposedați cu ajutorul ordonanțelor guvernului și cu ajutorul banilor statului, pentru că pământurile lor să fie date ungurilor. Cred că dl deputat e în elar cu noțiunea cuvântului deposedare și a ridicat acuzația în mod conștient și chiar pentru acest motiv e mai gravă, — eu însă declar că nu corăspunde de loc realității. Ua astfel de caz, ca cineva să fie deposedat, numai pentru că are averea lui să fie dată altuia, la noi nu s'a ivit și nu poate să se ivească. Dacă însă privim schimbările de proprietate în ținuturile noastre de oțetăni de buze diferite, oricare privor nepreocupat va putea să constate, că tocmai contrarul celor spuse de dl deputat este adevărul. Nu prin deposedare, ci pe alte căi, proprietățile sfătoare în mâni românești se sporesc mereu, câtă vreme pământurile ungurești se împuținează din ce în ce. Aceasta e starea faptică.

A vorbit dl deputat și de chestiunea fondului de burse dela Năsăud, care e o

chestiune de multă vreme pendentă, și care a format obiect de discuții și pentru guvernul de mai înainte. Când, în cauza asta, deputații români au venit la mine, eu dimpreună cu ministrul de culte și cu cel de justiție, am examinat din nou chestiunea și am făcut dispozițiile cele mai urgente, ceea ce a avut drept urmare, că au fost lichidate burse de pe un restimp de 7 până în 8 ani, în total vre-o 280 de burse și s'a creat o situație drept, care cred că corespunde atât autonomiei conducerei burselor, cât și supremului drept de control al statului. După ce însă domniile români interesești nu sunt nici prin măsurile acestea deplin liniștiți, guvernul va refuza să arate față de ei o indulgență și mai largă.

În baza tuturor acestora cred să pot afirma cu deplină îndreptățire că aici nu există nici o stare de espurare în ce privește naționalitățile. E adevărat că se fac unele greșeli din partea administrației, s'au făcut și se vor mai face; aceste însă nu pot să constituie o specialitate românească, românii nu pot să-și creeze din ele nici un titlu de drept, — neajunsurile aceste sunt generale și eu cred că în Ungarie, începând dela cel dintâi om și până la cel din urmă, nu există nici unul, care ar putea să spună că n'ar fi avut odată sau mai de multeori neplăceri. Aceste deci nu sunt privilegiile populației românești, aceste constituie, darere, un rău general, ale cărui efecte le resimțim eu toți. Noi ne vom năzu să leuim relele, și cred că binefacerile schimbărilor vor atinge deopotrivă pe Români și pe Unguri.

În țara aceasta fiecare își poate desvolta liber individualitatea națională, în țara aceasta fiecare își poate afirma deopotrivă interesele culturale și pe cele economice. O singură limită există, pe care nu este permis s'o treacă nimede, în față căreia cu toții trebuie să întâlnească forța statului, și limita asta de demarșieune se începe acolo, unde fepta ori intenția s'ajunge în coliziune cu unitatea statului ungar și cu caracterul lui național ungar. Pe aceasta o apărăm și suntem datori s'o apărăm, pentru că o națiune, care vrea să trăiască, e datoră să respecte punctele acestea de vedere.

Din protopresbiterate.

Conferența a II. preotească a tractului Săliște.

(Fine).

Prin recenziune amănunțită, scoțând întreg cuprinsul manuscrisului la iveală, de 'ncehere, atrăgând atențiunea conferenței asupra însemnătății și folosului unei astfel de căți, unioă în felul ei, în literatura noastră de istorie bisericească, face propunerea a se tipări pe spesele „fondului Șaguna”.

Cu mulțămire și recunoștință se primește.

Dare de seamă asupra rapoartelor pastorale. Părintele-protopop spune, că afară de o parohie, din toate au intrat rapoartele reserute. În general amintește, că s'au ținut 164 de predici, 33 de conferențe și șase șezători culturale, în special, dește muna desfășurată de fiecare preot.

Grăindu-se deosebiri esențiale în alcătuirea rapoartelor, din pricina, că nu s'au luat de bază prescripțiile ordinului proto-

presbiteral, nr. 488—911, ce în viitor acesteia cât de cât să se înfrățească, să se lucreze după o normă oareșe-ăare, din partea unia din referenți se cere statorirea unor puncte, asupra cărora să se raporteze în viitor.

Se naște o vie discuție, la care se înrolează aproape toți membrii conferenței. Ca rezultat, luându-se în seamă sfaturile arhieresti, ale preabunului părinte, din Pastorală pentru conferențele preoțești, nr. 4398 Prez., se hotărăște în viitor a se împărți tractul în trei „Cerouri religioase”, cari fiind de sine stătătoare, sub cărmuirea conducătorului ales și a sfaturilor ce se vor lua de membrii aparținători ceroului, pot să desvolte ori ce activitate sfătoare de bună și de trebuință.

De asemenea se statorește, ca rapoartele despre „activitatea pastorală” să se înainteze conducătorului de cere, care pe lângă o dare de seamă va avea apoi, să le înainteze Preaonor. oficiu protopresbiteral.

Spre o unitate, cât de cât a rapoartelor, la alcătuirea lor să se iee în seamă actul protopresbiteral, nr. 488—911, care sună astfel: „În senzul punctului 2 din circularul normativ dela 4 Martie 1903 nr. 2142 bis. fiecare paroh e dator să facă conferenței raport în scris despre activitatea sa în decursul anului; în acest raport va indica preoz: 1. câte predici a ținut, când și asupra căror chestiuni, arătând și textual biblie, ce i-a servit ca punct de p'ecare la fiecare predică; 2. câte prelegeri populare a ținut; 3. ce șezători culturale sau religioase a aranjat cu poporul și ce cărțiole a cetit la asemenea întruniri; 4. momente de interes mai general din observațiile și experiențele culese din activitatea sa pastorală”.

Impărțirea e următoarea: Ceroului I. aparțin parohiile: Săliște, Gales, Tilișoș, Vale și Acliu, conducător Dr. D. Borcea din Săliște; ceroului II. parohiile: Gurarâului, Sibiel, Cacova, Săcel, conducător Ioan Manta sen. din Gurarâu; ceroului III.: Mag, Amnaș, Alămor, Topârcea, conducător A. Vlad din Mag.

Propuneri: Se înaintează în scris din partea subsemnatului două, și anume:

I. On. conferență! E al doilea an de când autoritățile noastre superioare spre o controlare și îndemna spre moneș, ne cer respectarea punctului 2 din circularul normativ, dela 4 Martie 1903, nr. 2142 bis. — ne cer o dare de seamă, asupra moneș.

Ni s'a cerut, — ni se va cere în viitorul tot mai pretențios.

Măsura muncii în ori ce societate e anul solar, cu 31 Decembrie se încheie mult și diferitul tot de bilanș.

Propun: spre o mai bună orientare a se părăsi măsura de până acum din conferență în conferență, și a se primi anul solar, 1/I. — 31/XII., din fiecare an.

În protopropiatul nostru, de o seamă de ani, avem 2 conferențe, de primăvară și toamnă. Astfel ar fi de tot potrivit, ca în primăvară, când toate ocațiile își dau seamă de munca prestată în marginea anului espirat, să-și deș și preotul la conferența din primăvară. Primindu-se această propunere, am avea să ne dăm seamă, în primăvara anului 1914, prin „cerourile religioase”, despre munca anului 1913 ș. a. m. d. — Se primește.

II. On. conferență! Caracteristica vremilor noastră, e progresul cultural aproape în toate ramurile de literatură.

I Anastasia Șaguna.

1. Anastasia Șaguna a fost fata unui neguțator fruntaș cu numele: Mihai Muciu, care a dăruit sume frumoase de bani, ca să se facă o biserică românească mare în Mișcolț.

Ea s'a născut la anul 1785 și a primit din partea părinților săi o creștere aleasă. La vârsta de 18 ani s'a măritat după Naum Șaguna, care era și el neguțator cu prindere bună. Dumnezeu a binecuvântat familia lor cu doi băieți (Avreta și Anastasiu) și o fetiță Ecaterina. Dar mai târziu Naum Șaguna, din pricina vieții sale ușuratece, a scăpat și a sărăcit. Crezând, că dacă își va părăsi credința strămoșească și va trece la cea romano-catolică, va putea primi ajutoare de bani, ca să-și poată crește copilașii — s'a dus la arhiepiscopul catolic din Agria și a dat în scris, că el dimpreună cu copiii săi să fie socotiți ca romano-catolici. Arhiepiscopul i a promis că se va îngriji de toate cele de lipsă, ca copiii lui Naum să fie crescuți în legea catolică.

Anastasia auzind de această faptă greșită a lui Naum s'a supărat rău. Ea zicea, că nu voește să-și lase copiii în grija nimănui, ci dacă a binevoi Dumnezeu a o dăru cu ei, vrea să i crească la șinul ei de mamă. Deaceea a părăsit pe Naum, și-a luat copilașii și s'a așezat cu ei la tatăl său Mihail. Când au ajuns însă

să facă și el cărușie (forșpan) judele satului (Peligrad) face arătare la locurile mai înalte și cere, ca să fie scutit de astfel de poveri atât acest Dumitru Popa, cât și cei ce vor urma după el în această slujbă, ca slujitori ai bisericii. Școalele încă erau slăbuțe pe timpul acela, dar încetul cu încetul poporul a început a-și zidi școale mai bune. Ca școlile acestea populare să fie bine conduse, au fost puși încă de pe vremea lui Iosif II în fruntea lor niște supraveghetori, cari se numiau „directori ai școalelor naționalicești neunite din mare principatul Ardealului”. Astfel de directori ai școalelor noastre au fost la sfârșitul veacului al XVIII-lea Dimitrie Eustatievici, Gheorghe Haines și învățațul protopop al Brașovului: Radu Tempea, iar pe timpul episcopului Vasile Moga a fost director Moise Fulea, profesor la seminar și protopop.

2. În timpul mai vechi învățau Români carte bisericească prin mănăstiri. Într-eele mai vechi și mai vestite mănăstiri românești amintim: pe cea din Peri înființată în veacul al XIV poate că de părinții voievozilor Balii și Dragoș. Știm, că egumenul de la această mănăstire avea drepturi ca un episcop.

3. Mănăstirea din Prislop încă a fost înființată pe la sfârșitul veacului XIV de un călugăr cu numele Nicodim, care înființase și în Țara Românească două mănăstiri: la Tismania și la Vodita. Știm că la mănăstirea din Prislop a fost mai târziu și episcopie. Tot asemenea la mănăstirea din Geoagiu și din Vad. Numărul mănăstirilor românești a fost mare, dar la 1761 venind generalul Buccow în Ardeal ca să facă liniște și pace între Români gr-or. și gr-cat. a poruncit, ca toate mănăstirile de piatră să fie stricate, iar celor de lemn să li se dea foc, deoarece lui i s'a spus, că mănăstirile acestea împiedecă lățirea unirii. Deaceea au dispărut mănăstirile românești, încât abia li se mai găsește azi câte o urmă pe ici pe colo. Numai mănăstirea dela Hoș-Bodrog lângă Arad o mai avem azi în ființă.

XIV. Epoca lui Șaguna.

Când a fost mai mare lipsă de un arhierue înțelept și energic, care să poată duce naia bisericii noastre la limanul dorit, atunci s'a milostivit Dumnezeu și a trimis bisericii noastre pe cel mai însemnat dintre toți episcopii și mitropoliții Românilor, pe Andreiu Șaguna. Acesta a fost fiul unei familii de neguțatori români din Miskolcz, al lui Naum și al Anastasiei Șaguna. Meritul cel mai mare pentru creșterea lui cea bună creștinească și românească îl are mama sa, Anastasia. De aceea se cuvine să amintim aici, în câteva cuvinte, și despre viața și vrednicia ei.

FOIȘOARĂ.

Spice din istoria noastră bisericească.

De Dr. Ioan Lupaș.

(Urmare).

XIII. Inceputul școlii românești

1. Și Români de pe la sate au început a se îngriji de școli pentru luminarea pruncilor. Când a făcut generalul Buccow la 1761 o numărătoare a poporului român și a preoților uniți și neuniți din Ardeal, a sflat, că erau atunci în toată țara Ardealului 2858 de preoți și 2719 dascăli români. Firește, că cei mai mulți dintre acești dascăli erau foarte slab plătiți, cu câte 10—12 fl. pe an. Ei nici nu aveau pregătire și învățatură multă, ei erau oameni din popor, cari fiind în slujba bisericii ca cântăreți („dicci”) și crâznic, știau scrie și ceti. Ei țineau școală cu pruncii numai în timpul iernii, iar vara mergeau la lucrul câmpului. În schimb, pe unele locuri se bucurau și ei de oarecare scutință dela slujbele satului. Astfel se face în protocoalele vechi amintire de Dumitru Popa, care era pe la anul 1616 „gramătic (adecă dascăl) și crâznic” în Săliște. Fiind acest gramătic și crâznic pus la dare și silit

Față cu acest progres, preotul, dela care se cere să știe și să cunoască mai mult din învățăturile ce răsar lună de lună, an de an, ca altor conducători de alte specialități, nu poate rămâne nemisecat. Ci, — de voiește să țină cu respect cinstea chemării și a nimbului preotesc, — atunci trebuie să țină multă seamă de pasul și cerința vremii.

Ca pe de o parte să se poată purta această luptă de progres, iar pe de alta să de impulzuri nouă științelor, omenimea după specialitate, fiind sigură, că, ca singurătatea se vor poteni în luptă și nu vor putea să biruiescă, și-au dat mână de ajutor, s'au strâns în atâtea și atâtea cercuri culturale.

Nevoile vieții, de traiu, familie și oficio împiedecă pe mulți răvniitori de a putea ținea pasu cu întreg cursul de dezvoltare al vremii, atât de rodnic azi și la noi în învățături: de teologie, istorie, literatură, economie etc.

Spre o înlesnire a luptei și a biruinței, spre o îndeplinire a multelor cerințe oficioase, ni se cere și nouă, preoții, o apropiere mai vie și mai prietinoasă unul de altul, un sprijin mai desinteresat, — un ajutor reciproc!

Deși, pentru o urmărire și cunoaștere a câtor și mai câtor opuri de valoare, pentru o înmulțire reciprocă a cunoștințelor, propun ca cercurile religioase între alte probleme să aibe și înmulțirea cunoștințelor proprii, prin reciprocitate, luându-și membrii mai tineri, după un înțeles, un ram de literatură, asupra cărui, din trei în trei luni, adunându-se în cerc să dea fiecare seamă de opurile apărute în acest interval, și după puțină asupra unuia sau a altuia dintre cărți să prezente și câte o dare de seamă mai amănunțită.

Această muncă în parte ni se ușurează prin zărele și revistele noastre, cari spun apariția opurilor, — ici-colo mai dau și dări de seamă. Totuși cetindu-le și noi, chiar în cazul, că despre unele am avea și dări de seamă, ceea ar putea fi numai în folosul nostru, totuși ar putea da anță la multe discuții interesante. Astfel am ajunge la o cultivare reciprocă, fără de care cu toată străduința, luându-se în seamă apariția bogată de cărți, — precum și greutatea vieții, nu vom mai putea lupta cu vrednicie.

Na se primește, ci se îndrumă a o prezenta cercului religios particular.

Pentru conferențele de primăvară se statorese, pe lângă cele oficioase, temele: 1. Dare de seamă asupra cărții „Pocășii“, de Dr. Sebastian Stancu, ce va apărea în curând, de Iacob Șteflea. 2. „Greutăți sociale în activitatea pastorală și combaterea lor“, de Aron Fluscu.

De încheiere țin se amintese, că s'a discutat asupra colectei seminariale, exprimându-se dorința, în nădejdea unui rezultat corespunzător, — dorit de toți, a se amâna din pricina multelor ne jursuri ale anului, colecta între credincioși, pe o vreme mai imbielugată în roduri, — iar preoțimea tractuală, la vremea sa, să contribuie făcând o suma de 100 cor.

La orele 3 d. a. dl protopop, mulțumind preoții pentru prezentarea conștientoasă, îngrijirea și atențiunea cu care a contribuit la desfășurarea programului, încheie ședința.

copilașii în vârsta de a cerceta școala, Anastasia și Mihail s'au pomenit cu porunci dela guvern, că trebuie să-i dea în grija arhiepiscopului catolic, după cum a fost înțelesul acestuia cu Naum. Anastasia s'a împotrivit multă vreme și a umblat cu jalbe pe la toate dregătoriile înalte, până și la curtea din Viena, rugându-se cu lacrimi în ochi să nu fie despărțită de copilașii, cari sunt singura mângâiere a vieții ei văduvite. Dar rugăminta ei n'a aflat deplină ascultare. Atâta i s'a îngăduit totuși, ca ea să rămână lângă copilașii săi și să le poarte de grijă, până când aceștia învăță în școlile catolice din Mișcolț. Deși copiii erau socotiți acum ca romano-catolici, Anastasia fiind o mamă foarte vrednică și înțeleaptă i-a știut crește totuși în credința părinților săi, dându-le învățături bune, trimitându-i în zile de sărbători cu prescuri și cu daruri la biserică zidită cu cheltuiala părinților săi și a altor buni creștini.

Așa copiii, după ce au isprăvit școlile înalte catolice, n'au vrut să rămână în religia romano-catolică, ci s'au întors iarăși la biserică lor strămoșească, adică la cea ortodoxă, pentru care evlavioasa Anastasia a știut sădi, din tinerețe, în sufletul lor toată dragostea și alipirea.

Ori cât aș căuta acum a mai încon-jura și a mă feri de „ospitalități“, sjunse în timpul din urmă, cu astfel de întruniri în „apogeu“, prin ridicarea de toaste dela cel mai mare pân' la cel mai mic, nu pot să nu mulțămesc fraților preoți Manta pentru găzduirea colegială.

Săliște, în 6/XI. 1912.

Ioan Popa
notar.

Din România.

Deschiderea corpurilor legiuitoare. Astăzi, Luni, se face în Bacurești deschiderea corpurilor legiuitoare române, cu mesaj de tron, în care se vor cuprinde însemnate declarațiuni. Guvernul va prezenta apoi un proiect de lege despre înmulțirea armatei și va cere un credit de trei zeci milioane lei pentru procurarea a patru vase noue de război pe cari guvernul le-a și comandat.

Bastonul de mareșal. Pe mâne, Marți, se așteaptă sosirea la Bacurești a mareșalului principe Nicolae Mihailovici, în fruntea unei delegațiuni militare rusești, pentru a preda Regelui Carol bastonul de mareșal al armatei rusești, pe care i l-a dat țarul Rusiei înainte cu o lună. Mâne e adică aniversarea căderii Pleveii.

Congresul societății ortodoxe. Miercuri, săptămâna trecută, s'a ținut în București al șaselea congres al societății naționale ortodoxe a femeilor române. S'a oficiat întâi serviciul divin la mitropolia, prin P. S. Sa, Arhiepiscopul Teofil Poșteanu, fiind de față și I. P. S. Sa, Mitropolitul-Primat Conon, apoi a fost recepție la palatul mitropolitan, și la orele 3 d. a. s'a ținut congresul, în sala Ateneului. A cântat coral seminarial central un imn religios, iar P. C. Sa, Arhimandritul Scriban, a deschis congresul cu o vorbire frumoasă. S'au citit telegramele sosite dela I. P. Sfinții Mitropoliei Ioan Mețianu din Sibiu, Vladimir R. pta din Cernăuți, Pimen din Iași și a P. Sfințiiților episcopi Miron Cristea din Caransebeș, Teodosie din Roman și alții. Au vorbit apoi: Dr. Dem. Onciul, profesor universitar, A. D. Xenopol, profesor universitar și Dr. Nicolae Bilan, profesor seminarial în Sibiu, care a reprezentat la congres pe Excelența Sa, Mitropolitul nostru Ioan. S'au citit în urmă și s'au luat la cunoștință obișnuitele rapoarte, s'a trimis telegramă Regelui Carol și Mitropoliei Conon, Pimen, Ioan Mețianu, Vladimir R. pta, episcopilor Miron Cristea, Teodosie, iar la orele 6 congresul a fost închis prin Arhimandritul Scriban.

NOUȚĂȚI.

† Episcopul Ghenadie Georgescu. Din Bacurești primim trista veste, că Vineri noaptea a murit acolo P. S. Sa, Episcopul Ghenadie Georgescu al Râmnicului și Noului Severin, în locuința sa din strada Toamnei, în etate de 57 ani, deplâns de fiii săi sufletești și de toți cari l-au cunoscut. A fost înmormântat ieri, Duminecă. În veci amintirea lui!

Credincioși însuflețiți. Credincioșii noștri din parohia Lovnic (prot. Cehalmului), înțelegând rostul mare al școlii profesionale, deși săraci, au hotărât să-și zidească un local școlar corespunzător trebuințelor culturale ale parohiei. Dar și aici ca în atâtea alte parohii, nu se găseau bani în lada bisericii. Atunci acești oameni săraci au decis să scoată din pungile lor banii de lipsă pentru școală. Astfel sinodul parohial a făcut o listă de repartție după curți. Auume 50 de curți à 90 cor. 4500 cor., 7 curți à 8 cor. 56 cor. Leolaltă 4556 cor. În chipul acesta se va înălța și în Lovnic un altar pentru apărarea educației și culturii naționale. Frumoză jertfă, care de sigur merită recunoștința tuturor oamenilor de bine. Oare se vor și face vrednicii de aseiași recunoștință și conducătorii din Lita-Busau?

Ședință publică. Societatea de lectură „Andrei Șaguna“ a studenților în teologie dela seminarul „Andreian“ din Sibiu va ținea o ședință publică Vineri, în 30 Noembrie st. v (zua Sf. Andrei) 1912, în sala festivă a seminarului. Începutul la orele 10 1/2 e. m. Despre contribuțiile bi-nevoitoare în favorul societății l de lectură se va da șoseala publică.

Programul ședinței e următorul: Căvânt de deschidere. Imn la centenarul seminarului „Andreian“, text de I. Teulescu, protopresbiter, muzică de T. Popovici, pro-

fesor serierial, „Andrei Șaguna“, discurs de Ioan Sandu, cleric a III. O. se veste minunată, colindă, muzică de G. Dima. Pentru creația noastră, d'sertație de Const. Bodea, cleric a II. N.șel, cântec de Crăciun, muzică de A. Adam.

Medic român. Primin știrea, că reprezentanța comunală din comuna Cristian, cercul Sibiu, a ales în 5 Decembrie n. 1912, cu unanimitate medic comunal pe Dl Dr. Victor Mihai, medic cercual în Poiana. Cum se știe, majoritatea covârșitoare în reprezentanța acestei puternice comune sășești o formează Sașii.

Stipendiu. Vicecomitele comitatului Sibiu publică concurs pentru un stipendiu de 260 coroane pe seama unui tinar din comitatul aceste, care vrea să asculte cursul de pomărit, din 1 Februarie până la 1 Decembrie 1913, la școala agronomică din Mediaș. Rugățile sunt a se înainta dlui vicecomite până la 15 Ianuarie 1913.

† Lazar Nastasi, profesor gimnazial în penziune, în anul al 68-lea al vieții, și-a dat sufletul în mâinile Creatorului, Vineri, în 23 Noembrie v. în Brașov. Osămintele sale pământeste se vor depune spre odihnă eternă în cimitirul Bisericii Sf. lui Nicolae din Scheiv, astăzi, Luni în 26 Noembrie v. la 3 oare p. m. Dumnezeu să-l odhnească în pace și să-i facă parte în lăcașul celor drepți!

Spesele de inaugurare a unui vas de război. Zilele acestea s'a inaugurat al treilea Dreadnought, Principele Eugen, al marinei noastre. Serbările împreunate cu inaugurarea din urmă s'au ținut în cadre mai modeste, cu toate acestea s'au întrebunțat și acord a pentru salve festive un material în preț de peste 104 mii coroane (ca prilejul inaugurării vasului Viribus Unitis salvele au costat 240 mii coroane). Acum se face echiparea cu tunuri a Principelui Eugen, pentru ca la primăvară să poată saluta după obiceiul inaugurarea celui de al patrulea Dreadnought austro-ungar.

Academie agricolă. Din Bacurești se anunță, că ministrul domeniilor are să oreze o academie agricolă. Noua instituție, cu membri namovibili, se va rosti asupra tuturor chestiunilor agricole și a legilor cu caracter agrar. Pe lângă acest așezământ va apărea un organ de publicitate menit pentru țărâșime. Conducerea publicațiunii va fi încredințată d'or Vlahuță și Delavranceș.

În memoria artistului. Șoștia sibiană a reuniunii „Sebastian Hann“ face pregătiri pentru organizarea unei expoziții comemorative, în care publicul va avea prilej să aprecieze lucrările de artă a'e pictorului de curând reposedat Artur Coulin. Expoziția va avea loc în vara viitoare.

Școală superioară de gimnastică. În considerarea puținului succes obținut de gimnasticii francezi la jocurile olimpice din Stockholm, s'a format în Paris un comitet pentru promovarea exercițiilor corporale ale tinerimii. Aparțin comitetului persoane ca August Rodin, academiicianul Richepin, marchizul Polignac și numeroși medici, oameni politici și publiciști. Se va înființa o școală centrală de gimnastică pentru toți aceia cari doresc să participe la întreceri publice, cu deosebire la concursurile din străinătate.

Căile armatei austro-ugare. Zarul vienez N. Fr. Pr., în legătură cu oprirea exportului de cai din monarhie, comunică următoarele date: Numărul cailor, ce se află în armata noastră, pe timp de pace este de 61 000 pentru călărit și cam 7300 cai de povară. Trebuința militară anuală este de 14.000 de cai. În cazul unei mobilizări armata are să se proveadă în țir-pul cel mai scurt cu 190 000 de cai. Cu prilejul numerotării din urmă s'a aflat, că monarhia noastră posedă cu totul patru milioane și 200.000 de cai, dintre cari se pot folosi în război 600.000. Cei mai mulți cai, și adică 2.300.000, sunt în Ungaria, Austria are 1.600.000, iar Bosnia și Herțegovina 300.000.

Frig în Anglia. De câteva zile a scăzut foarte mult temperatura în Anglia. Cu deosebire în părțile de nord au căzut mari cantități de nisori. În unele locuri s'a constat un frig de 14 de grade sub zero.

Tren accelerat. Cu zua de 1 Mai 1913 se va introduce o circulație directă de tren accelerat dela Cluj peste Oradea-mare până la Fiume. Plecarea din Oradea-mare este la orele 3 și jumătate dimineată, iar sosirea în Fiume în aceeași zi seara.

Rezervist trădător de patrie. Muncitorul croat Pero Ivici a fost convocat la exerciții de arme în Cabuna din Croația, unde își are garnizoana regimental de infanterie nr. 70. Ivici într'una din seri și-a îndemnat camerazii, cu cari sta la masa unei căroime, să nu tragă asupra fraților sărbi, în caz dacă ar izbucni războiul, ci să-și întoarcă puștile în direcție contrară. O patrule militară a deținut îndată pe soldatul trădător. Tribunalul militar va aduce sentență.

Nu se fac baluri. Două orașe, Deva și Chezdi-Ogorhei, au hotărât ca în sezonul din iarna aceasta să nu aranjeze nici un fel de bal sau petrecere. Hotărârea aceasta se întemează pe raporturile economice nefavorabile din țară.

Apucături de șarlatani. În unele ținuturi ale monarhiei noastre, și anume în Bucovina, Galiția și în părțile sudice ale Ungariei au început în timpul din urmă să se ivească tot mai mulți speculanți, cari exploatează credulitatea oamenilor dela sate. Acești șarlatani intră în casele țărâșești și oferă sătenilor neștiutori să le schimbe banonotele cu aur și cu argint; căoi — zic ei — vine războiul, și banii de hârtie își pierd valoarea. Firește, pentru banonote nu dau în argint sau aur decât cel mult jumătate din prețul lor. Guvernul austriac a luat măsuri pentru oprirea acestor abuzuri. Este de dorit, ca și autoritățile noastre să se intereseze de afacerea aceasta.

La fondul jubilar Nicolae Cristea pentru monumentele bărbaților binemeritați ai meseriașilor noștri, întemeiat de Reuniunea școlilor români din Sibiu, au mai dăruit: Isaia Hodoiță 20 bani, Simion Bortan 25 bani, ambii învățători, I. Popa, paroh 30 bani (toți din Sibiu), Dr. David Blescu, avocat (Mediaș) 50 bani, Vic. Prede, măștru mășsar (Avrig) și soștia sa Eugenia 1 cor., Ioan Bercan, admin. protopresb. (Cohalm) 50 bani, preotul P. M. 20 bani, Ioșif Comanescu, paroh (Codlea) 50 bani, dela reprezentanța teatrului din 22 Octomvrie cor. 25 și Victor Tordășianu, prez 10 bani.

Teatru.

Astăzi, Luni, pentru prima dată „Mutter hat recht“, dramă de Nathansen, și mâne, Marți, iarăși pentru prima dată „Die Mutterweiber“, operetă nouă în 3 acte.

Cărți și reviste.

„A nemzetiségi kérdései“. (Despre chestia de naționalitate.) Acesta e titlul unei cărți ungurești, tipărite în Arad, în tipografia „Concordia“. Autorul ei e domnul Vasile Goldiș, fost deputat dietal, care înainte cu un an și jumătate a fost rugat să țină o conferință în Oradea-mare, despre chestia de naționalitate, în limba maghiară, și care s'a pregătit cu conferința, dar n'a putut ține, pentru că conferința a fost cont-amandată. Ca să nu fie dată nimicirii luorarea, a scris o decă acuma în o broșură, de 66 pagini. Conferința e împărțită în capitoli următori: 1. Noțiunea naționalității. 2. De ce nu a existat chestie de naționalitate în eval mediu. 3. Începuturile chestiei de naționalitate. 4. Chestia de naționalitate pe timpul revoluției și după revoluție. 5. Limba maghiară și statul maghiar în raport cu chestia de naționalitate. 6. Politica de guvernament. 7. Iredenta. 8. Efectele păgubitoare ale actualei politici de naționalitate a guvernului. 9. Concluziuni. Broșura e scrisă cu multă pricepere și putere de convingere, și poate fi citită cu interes și cu folos de cei ce știu ungurește. Costă 1 coroană.

„Relațiile bisericii românești cu Rusia“. Interesanta lucrare a domnului profesor seminarial Dr. Silviu Dragomir, intitulată „Contribuții privitoare la relațiile bisericii românești cu Rusia în veacul XVII“, despre care a fost vorba în numărul 111 al ziarului nostru, a apărut în Analele Academiei Române, Serie II. Tom. XXXIV. în broșură de 184 pagini, format mare, având și trei facsimile. Cuprinsul e următorul: I. Introducere. 1. Cei dicăți clerici din țările românești peregrini în Rusia. 2. Iconografi ruși pentru bisericile moldovene. 3. Legături politice în numele ortodoxiei între Gheorghie Ștefan și țarul Rusiei. 4. Călătorii Mitropolitului Sava Brancovici la Moscova. 5. Legăturile mitropolitului Dosoftei cu Rusia. 6. Legăturile lui Stefan Cantacuzino cu Rusia. 7. Cei din urmă clerici români din Moscova. 8. Srisoarea mitropolitului Teodosie către Patriarhul Adrian 1700. Anexe (56 de scrisori, petițiuni, răspunsuri) și trei facsimile. Prețul 2 lei.

Nr. 1090/1912. (396) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător-cantor la școala noastră confesională din **Bacitelec**, în tractul Treiscaunelor se scrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Dela comuna bisericăscă 233 cor.
2. Dela Ven. Consistor 100 cor.
3. Dela stat 667 cor.
4. Cvartir natural.

Doritorii de a concura la acest post vor înainta cererile la oficiul protopresbiterial rom. gr.-or. în Bereczk, com. Hárómszék în termenul arătat.

Alesul va avea a ținea strana în biserică și a instrui pe copiii în cântări formând cor cu dânsii. Cvinvenalele se vor computa numai după un serviciu de 5 ani în comună. Bacitelec, 18 Noembrie 1912.

În conțelegere cu comitetul parohial rom. gr.-or.

Constantin Dimian
protopop.

Nr. 364/1912. (400) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător din comuna bisericăscă gr.-or. română **Arada** (în crângul Măteșești) în protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotarea constă din: 300 cor. dela comuna bisericăscă din repartiție și 700 cor. din ajutor de stat, ce se va cere locuință și grădină.

Concurenții se trimită rugărilor cu documentele recerute la oficiul protopresbiterial al Câmpenilor.

Albac-Arada, la 8 Noembrie 1912.
Dela comitetul parohial gr.-or. din Arada.

Ioan Herban
președintele com.

Ioan Lazar
notarul com.

Romul Furdul
protopop.

Nr. 525/1912. (388) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune din parohia de clasa I. **Daia**, în protopresbiteratul Sebeșului, devenit vacant prin decedarea capelanului Ioan Cărpășan, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din venitele fasonate în tab. B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții au să-și aștearnă cererile instruite conform normelor din vigoare în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiterial și pe lângă observarea dispoziției din „Regulamentul pentru parohii“ a se prezenta în biserică spre a cânta respective a celebra și cuvânta.

În conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Sebeș, 12 Noembrie 1912.

Oficiul protopresbiterial al Sebeșului.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Concurs.

Senatul școlii comunale din comuna **Maroskarna (Cârna)**, com. Albei de Jos, publică concurs pentru ocuparea unui post de învățător suplent la școala comună din loc cu limbă de propunere română și mă gheară pe periodul dela 1 Ianuarie 1913 până la 30 Iunie 1913.

Salariul sistemizat din partea senatului școlar se solvește anticipative câte 80 cor. lunar din cassa școlii, cvartir corespunzător și lemnele de foc necesare.

Concurenții să-și trimită petițiile de concurs instruite conform normelor în vigoare până la 24 Decembrie st. n., a. c. la adresa subsemnatului în Maroskarna-Cârna p. u. Alvinez.

Daniil Chirilă
preș. senat. școl.

(399) 1—3

A apărut și se află de vânzare a **Librăria arhidiecezană în Sibiu**

Din carnetul unui dascăl.

Studii și articole

de

Ion Mateiu.

Prețul cor. 1.50 + porto 20 fil.

Nr. 1195/1912 (398) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericăscă de cl. III a **Bogata Olteană**, cu filia Dopca din tractul protopresbiterial al Cohalmului se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis, iar concurenții, pe lângă observarea prescrierilor reglementare se vor prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare la biserică pentru a cânta și predica, respective a celebra.

Din ședința comitetului parohial ținută în Bogata-Olteană la 9/22 Septembrie 1912.

Oficiul protopresbiterial al tractului Cohalm.

Ioan Bârsan
președ. com. paroh.

Teofil Roșca
adm. paroh.

Văzut:

Ioan Bercan
adm. protopopesc.

Ad. Nr. 1236/1912 pp. (397) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh din comuna **Lona mag.** cu filia Stolna devenit vacant prin moartea fostului paroh prin aceea să publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B pentru întregirea dela stat.

Concurenții au să-și așterne suplicile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului până la termenul sus-indicat și cu prealabila încuviințare a acestui a se prezenta la sf. biserică în vre-o zi de Duminică ori sărbătoare spre a fi cunoscuți poporului.

Cluj, la 10 Noembrie 1912.

Oficiul protopresbiterial român gr.-or. al Clujului în conțelegere cu comitetul parohial.

Tulu Roșescu
protopresbiter.

701/1912 (395) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională gr.-or. română din **Poiana porcului**, (Lápospatak), protopopiatul „Cetatea de piatră“ se publică concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 cor. din repartiție dela popor, 258 cor. ajutor dela P. V. Consistor arhidiecezan 42 cor. pentru lemnele de foc, — cvartir și grădină în natură.

Ajutorul de 400 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales.

Alesul se îndatorează fără vre-o remunerație specială a conduce elevii la biserică în Duminică și sărbători, formând cu ei cor bisericăsc și cântând cu ei la sf. liturghie, precum și ai instrui în grădinarit.

Rugărilor de concurs instruite conform normelor în vigoare să se înainteze subsemnatului oficiu în termenul deschis.

Lăpușul-unguresc, la 16 Nov. 1912.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. român al tractului Cetatea de piatră.

Andrei Ludu
protopop.

Aviz.

☛ Să sprijinim arta română. ☛

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutorul Prea Ven. Consistor din Sibiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în ulei fin, ca: Iconostase, orice icoane și mări, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiiri — tot felul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile. În timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericăsc.

(46) 47—

(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

Anunț.

La școala de industrie națională a Reuniunii femeilor române din Sibiu (Berggasse Nr. 9) se află un **depozit de stoffe țesute în motive românești**, destinate pentru ornate (vestimente bisericăști) și pentru mobile. La cerere se trimit modele.

391 5—6

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, Sibiu:**

Regulament

pentru

Procedura judecătorească în cauzele disciplinare

în Mitropolia gr.-or. rom. din Ungaria și Transilvania.

Prețul 20 bani, porto 5 bani.

„**BIBLIOTECA ȘAGUNA**“
REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAȘ**, SĂLIȘTE

A apărut și se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană, în Sibiu

Nr. 1.

Insemnătatea bisericii

Nr. 2.

Despre pocăință

Nr. 3.

La ziua sf. Andrei

Nr. 4—5.

Temeliile traiului nostru

Nr. 6—7.

Sfânta Scriptură în limba românească
de

Dr. I. Lupaș.

Prețul à 10 fil. + porto 5 fil.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană:**

Călimdarul arhidiecezan pe anul 1913

cu Șematismul autentic al bisericii ortodoxe rom. din Ungaria și Transilvania. Partea literară conține lucrări foarte interesante.

Prețul 80 fil., plus porto poștal 20 fil.

30,000 de părechi
păpucci și ghetete
se vând cu preț redus.

**Toate în lume
se scumpesc!**

pâinea, carnea, chiria casei, — numai
păpucci și ghetetele exec. în atelierul lui

VASILIE BAN
la „Cisma mare roșie“

după cum se numește prăvălia lui, se
ieftinesc.

Pentruce? Pentru că această renu
mită prăvălie de în
călțăminte s'a mărit în casa pro
pria și la fiecare păreche se trage jos
chiria. De aceea el poate lifera ghetete
bune și trainice pe lângă prețuri ieftine.

VASILIE BAN

SIBIU, Strada Oanei (Burggasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Duminica deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa
— punctuos ca și până acum. —

E de ajuns a se arăta numărul, sau a
se desemna pe o hârtie talpa piciorului.
La caz că nu convin să schimbe cu alții,
— eventual să returnează banii. —

(221) 50—

— Serviciu prompt și conștientios. —

Prima fabrică transilvană

ces. și reg. privilegiată

de casse de fier și oțel,

și

lăcătușerie de artă și construcție,

instalată cu putere electrică.

E. Purece,
Sibiu — Nagyszeben

Strada Faurului 19 (Schmidgasse).

(138, 17—20)

— Cataloge de preț gratis și franco. —